

Перехід до середньої школи – значне випробування для більшості учнів. Вони повинні звикати до нових вчителів, нових вимог, нових обов'язків. Це рік адаптації до нового шкільного устрою [7]. Найбільш важкими є перші 6-9 тижнів, які характеризуються як час «гострої адаптації». У цей період всі функціональні системи організму дитини напружуються. А.Л. Венгер описав три рівні адаптації до шкільного навчання і середовища: високий, середній і низький. При низькому рівні адаптації спостерігаються негативне або індиферентне ставлення до школи; домінує пригнічений настрій; відсутній інтерес до виконання самостійних завдань; фіксуються проблеми з однокласниками чи вчителями [3]. Саме тому низький рівень адаптованості до шкільного життя можна розглядати передумовою формування шкільної тривожності.

А. Прихожан вирізняє наступні форми адаптативних переживань школяра в залежності від інтенсивності: 1) «шкільний невроз»; 2) «шкільна фобія»; 3) «дидактогенний невроз»; 4) «дидактогенія»; 5) «дидакалогенія»; 6) «шкільна тривожність».

Шкільна тривожність є найбільш м'якою формою прояву емоційного неблагополуччя дитини. Вона виражається у хвилюванні, підвищеній стурбованості в навчальних ситуаціях, в класі; в очікуванні негативного ставлення до себе, негативної оцінки з боку педагогів, однолітків. Дитина може відчувати власну неповноцінність, вона не впевнена у правильності своєї поведінки, своїх рішень. Педагоги і батьки зазвичай говорять про таку дитину, що вона «боїться всього», «досить уразлива», «часто сумнівається», «підвищено чутлива» і т.п. Однак це, як правило, не викликає великого занепокоєння з боку дорослих. Проте результати консультативної практики свідчать, що така тривожність – одна з передумов розвитку неврозу і робота щодо її переборення вкрай необхідна.

Тому саме шкільна тривожність повинна розглядатися фахівцями як визначальний складовий елемент рівня психоемоційної напруги стосовно школярів молодшого підліткового віку. Однак не слід забувати про закон Йеркса-Додсона, у відповідності до якого індивідуально помірний рівень психоемоційної напруги зумовлює найбільшу продуктивність діяльності. Це доводить необхідність постійного контролю за психоемоційним самопочуттям школярів, завдяки чому кваліфікована допомога щодо оптимізації ступеня шкільної тривожності кожної дитини буде відбуватися вчасно та у потрібному напрямку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Копина О.С., Сулова Е.А., Закин Е.В. Экспресс-диагностика уровня психоэмоционального напряжения и его источников // Вопросы психологии. – 1995. - №3. – С.119-133.
2. Кудряшова А.Ф. Лучшие психологические тесты. – Петрозаводск, 1992. – С.62-67.
3. Моргун В.Ф. Стрессогенность повседневной жизни детей: современные тенденции в Украине // Наука і освіта. – 2000. - №1-2. – С. 227-229.
4. Психология. Словарь // Под ред. А.В.Петровского, М.Г.Ярошевского. – М., 1990. – 494 С.
5. Реднонов А.В. Психология спорта высших достижений. – М., 1979. – С.18-45.
6. Рубинштейн С.Л. Бытие и сознание. – М., 1957. – 328 С.
7. Червінська О.О. Дослідження причин шкільної дезадаптації учнів п'ятих класів // Наукові здобутки студентів і магістрантів – школі XXI століття: Збірник наукових праць студентів і магістрантів психолого-педагогічного факультету. – Випуск 2. – Полтава: ПДПУ, 2002. – С.8-11.
8. Чеснокова И.И. О тенденции исследования состояний личности в советской психологии // Психология личности и образ жизни // Под общ. ред. Е.В.Шороховой. – М., 1987. – С.19-23.
9. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности. – СПб., 1999. – 608 С.

Яремака Наталія (Полтава)

Науковий керівник: доц. Шпак В.П.

КОПЕНГАГЕНСЬКИЙ ПРОЦЕС: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

Однією з тенденцій у реформуванні вітчизняної освітньої системи впродовж останніх років прийнято вважати реструктуризацію вищої освіти України відповідно до вимог Болонської конвенції, що набрала чинності з червня 1999 року. У той же час, масове захоплення освітян новим європейським поглядом на підготовку фахівців із вищою освітою, навіяне цим нормативним документом, отримавши гучну назву "Болонський процес", не дозволило сучасникам адекватно поставитися до іншої події в європейському освітньому просторі – Копенгагенському процесу. У жодному українському педагогічному періодичному виданні навіть не згадується той факт, що в листопаді 2002 року у Копенгагені підписана "Декларація про розвиток співробітництва в галузі початкової і середньої професійної освіти", під якою поставили свої підписи 31 міністр освіти і науки європейських країн.

Не зрозуміло, з яких міркувань згадана подія позбавлена гідної уваги сучасних реформаторів вищої школи, адже підписання "Декларації" відбулося в місті, історично уславленому відкриттям класичного університету, престиж якого відомий далеко за межами Данії. Чому саме Копенгаген обраний для прийняття нової "Декларації", і чи є сенс у ратифікації цього документа здогадатися не важко. У хронології університетської освіти першість упевнено тримає славнозвісний Болонський університет, що своїм відкриттям на початку XI ст. увінчав епоху середньовіччя. Зміст вищої освіти на першому етапі – факультеті мистецтв (за іншими даними, молодшому, підготовчому, філософському факультеті) – був передбачений як тривіум і квадрівіум мислителем Боєциєм ще на рубежі V-VI ст., унаслідок чого на більш пізніх етапах становлення вищої освіти виникла диференціація університетської освіти на гуманітарну і природничонаукову. Щодо власне назви "університет", то зазначимо, що вона ніколи не мала нічого спільного з "універсальністю", оскільки організаційно виросла з цехового влаштування магістратських ремісничих і гільдійських шкіл феодального суспільства та остаточно закріпила свій статус у XIV ст. як "universitas scholarium et magistrorum" (корпорація студентів і викладачів). Новостворена корпорація відрізнялася значною самостійністю та незалежністю від державно-політичного життя і релігійних впливів.

Набагато пізніше від Болонського університету, але за аналогією з ним у 1479 р. з ініціативи датського короля Христіана I був започаткований Копенгагенський університет як богословський навчальний заклад. Оскільки до організації навчального процесу були залучені викладачі Кельнського університету, то реструктуризація закладу відбулася відповідно до німецьких освітніх стандартів. У XVII ст. пріоритет природничонаукового знання збагатився за рахунок додаткового введення математики, а на філософському факультеті запроваджене вивчення права, етики, історії, географії, іноземних мов, зокрема, французької. Єдиною відмінністю новоствореного Копенгагенського університету порівняно з іншими аналогічними вищими школами стало те, що з самого початку всі його факультети функціонували на рівноправних засадах. Подальше виокремлення п'яти факультетів – теологічного, держави і права, філософського, медичного і природничо-наукового – збереглося аж до 1970 р. Унаслідок реструктуризації факультети отримали статус інститутів як нових підрозділів, що розмістились у різних частинах Копенгагена.

Основою функціонування Копенгагенського університету як вищого навчального закладу слід вважати запровадження діалогічного методу трансформації та засвоєння знань від педагога до учнів, а також опору в освітньому процесі на учнівське самоврядування. Ці новачки були запроваджені майже століття тому назад з ініціативи єпископа Миколи Грундтвіга і по теперішній час реалізуються на засадах традиціоналізму і зв'язку теорії з практикою.

Специфічність сучасного розвитку Копенгагенського університету визначається наступним:

- абітурієнти приймаються без вступних екзаменів з урахуванням підсумкових оцінок, отриманих у гімназіях за 13-бальною шкалою;
- заробляти десь на стороні студентам дозволяється не більше, ніж упродовж двох годин щодня, а за дотриманням цієї вимоги встановлений суворий державний контроль;
- найбільшим престижем користуються юридичний факультет, психологічний і журналістики;
- спеціалізація фахівців представлена досить широко і розгалужено за такими напрямками і спеціалізаціями підготовки: природничонауковим (біологія, біохімія, інформатика, фізика, географія та геоінформатика, геологія і геофізика, спорт, хімія, природовикористання, математика, педагогіка, інженерія), суспільствознавчим (економіка, державознавство, антропологія, соціологія), гуманітарним (датська, англійська, німецька та інші мови, психологія, театрознавство, етнологія, єгиптологія, філософія), юридичним, медичним, теологічним;
- весь навчальний процес поділяється на дві частини – основне навчання (триває 3 роки, включаючи спеціалізацію, після закінчення якого студенти складають письмові іспити й отримують диплом бакалавра) і вищу освіту (її здобуття триває 2-2,5 роки і передбачає вивчення спецкурсів, підготовку наукових досліджень, що дає право отримати ступінь кандидата наук і право викладання в гімназіях);
- пріоритетне значення має підготовка не наукової інтелігенції, а високоосвічених і цілеспрямованих працівників, здатних примножувати добробут свого народу.

У контексті останньої особливості вважаємо за необхідне звернути увагу на національний характер організації навчального процесу не лише в Копенгагенському університеті, а й усіх освітніх закладах Данії взагалі: вважається навіть, що найбільш поширеними прикметниками в лексиці громадян цієї країни є "данський" і "національний". Заслужовує на глибоку повагу також той факт, що професійна підготовка майбутніх фахівців спрямована, перш за все, на благо рідної країни, максимальне примноження добробуту данського народу. Зрозуміло, що така мета може бути

реалізована за однієї умови – формування в юнацтва здатності до швидкої переорієнтації на ринку праці за рахунок підвищення їхньої конкурентоспроможності, професійної мобільності. Єдиним недоліком данської вищої освіти можна вважати використання особистих зв'язків при вступі до університету, що, ймовірно, пояснюється безкоштовністю навчання у вищій школі.

Очевидним є те, що до покоління нової генерації висуваються все нові й нові вимоги, які суттєво відмінні від професіограми спеціаліста минулих часів і надають пріоритетного значення розвинутих мисленнєвим умінням і творчим здібностям. Основними ознаками молодих спеціалістів нині мають бути здатність до пошуку нової професійно значущої інформації, до її застосування відповідно до потреб сучасного життя і перетворення в разі необхідності, комунікативність, наявність навичок співпраці з іншими учасниками трудового колективу, уміння розробляти і здійснювати проекти, уміння вчитись. Це означає, що основний акцент в організації навчання студентства повинен надаватися не стільки розвитку різних видів пам'яті, скільки змінам якості мислення молодих людей – його критичності, логічності, дивергентності, аналітичності, креативності, узагальненості, виділення головного, кмітливості.

Таким чином, поступово виокремлюється копенгагенський пріоритет професійної підготовки фахівців у вищих закладах освіти, який передбачає переорієнтацію професорсько-викладацького складу на забезпечення якості, сумісності освіти, її доступності й відкритості на ринку праці, а також стимулювання випускника до працевлаштування і мобільності. Спираючись на прогнозування ринку праці та сертифікацію професійної майстерності випускників вищої школи, вітчизняна вища освітня система має привести у відповідність зміст і рівень освіти до потреб сучасного ринку праці, переглянути вимоги до кваліфікації майбутніх спеціалістів, посилити увагу до володіння фундаментальними вміннями і новачій ними технологіями. На нашу думку, саме копенгагенська модель вищої освіти є більш дієвою та адекватною вимогам сучасної професійної освіти і, що головне, не дозволить утратити краді національні освітні здобутки України.

ЛІТЕРАТУРА

1. <http://www.ug.ru/issues/?action=topic&toid=789>
2. http://www.eurodiplom.com.ua/news/rubrics/obrazovanie_za_rubezhom/
3. http://www.eurodiplom.com.ua/news/rubrics/obrazovanie_v_ukraine/

Helmut Rahm (Berlin, Deutschland)

DAS ZEITALTER DER AUFKLÄRUNG

Das 18. Jahrhundert war vor Revolutionen geprägt. Die Französische Revolution führte zu politischen Unruhen und zu Kriegen in Europa. Die industrielle Revolution in England, die durch moderne Fabriken und die Erfindung neuer Maschinen ausgelöst wurde, brachte soziale Veränderungen, die das Leben der Menschen ebenso prägen sollten wie die Umwälzungen der Französischen Revolution.

Die Aufklärung war auch eine Reaktion auf die religiösen Konflikte des 17. Jahrhunderts. Die Naturphilosophie lieferte den Beweis, dass die Welt von physikalischen und nicht von göttlichen Gesetzen beherrscht wird. Das von der Vernunft geleitete Verständnis der Welt stand im Widerspruch zu Glauben und Religion. Die 1660 in London gegründete Society war die erste Körperschaft zur Förderung der Naturwissenschaften in Europa. Eine ähnliche Einrichtung gab es bald in Paris.

In den 1730-1740-er Jahren war Europa durch Erbfolgekriege entzweit. Österreich und später Russland, konnten einen Teil der türkisch besetzten Gebiete zurückerobern. Im siebenjährigen Krieg (1756-1763) schlossen sich Frankreich, Österreich und Russland gegen Großbritannien und Preußen zusammen. Obwohl Frankreich alle Kolonien in Amerika an Großbritannien abtreten musste, blieb es dennoch ein Machtfaktor in Europa. Es rächte sich, indem es die amerikanischen Kolonien in ihrem Unabhängigkeitskrieg unterstützte. In Osteuropa verschwand Polen von der politischen Landkarte, es wurde unter den Ländern Preußen, Österreich und Russland aufgeteilt.

Maßgeblich für den Aufstieg Preußens war sein König Friedrich der Grosse (Reg. 1740-1786). Er war ein großer Feldherr, der für seine Leistungen bewundert und wegen seines Ehrgeizes gehasst wurde. Friedrich II. hatte eine Vorliebe für die schönen Künste, für Musik und Philosophie. Als erster europäischer Herrscher setzte er sich für eine allgemeine Schulbildung und religiöse Toleranz ein. Mit der Aufrechterhaltung des Ständesystems, das es in Preußen wie in anderen europäischen Ländern gab, blieb er jedoch ganz seiner Zeit verhaftet. Der Adel, der neue Mittelstand und die Bauern hatten ihren festen Platz in der Gesellschaft. Der Absolutismus in Europa stand für eine einheitliche Staatsreligion und die Privilegien des Adels. Neue Techniken revolutionierten die Landwirtschaft in Großbritannien und in den Niederlanden, setzten sich aber in den europäischen Ländern, in denen es noch Leibeigenschaft gab, nicht durch.